

ТЫЗЭКЬОТМЭ – ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ макъ

Голос
адыга

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къидэкъы

№ 27 (22236)

2021-рэ ильес

БЭРЭСКЭЖЬЙИ

МЭЗАЕМ и 17

ОСЭ ГЬЭНЭФАГЬЭ ИИЭП
Къыхэтутыгъэхэр ыкы
нэмькы къзбархэр
тисайт ижүгъотштых

WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Адыгэ Республикаэм и Правительствэ игъээст

Гъэлъэшыгъэ шыкIэм тетэу зекIощтых

ОшIэ-дэмышIагъэхэр къэмыхунхэм ыкы
ахэр дэгъэзыжыгъэнхэм, мешIогъекосенир
щынэгъончъенным афэгъэзэгъэ республике
Комиссием зимычэзыу зэхэсигъоу тыгъусэ
иIагъэр зэрищагъ Адыгейим и Лышъхъэу
Къумпыл Мурат.

Зэпымьюу осыр къиззересы-
рэм къыхкIеу аварийнэ, ком-
мунальнэ ыкы нэмькы къулы-
къухэм яло зэхэльэу Iоф зэда-
шIеныр ары анахъ шхъялау
къэзэрэугъоигъэхэр зытегущы-
лагъэхэр.

УФ-м ошIэ-дэмышIе Iофхэм-
кIе и Министерствэ АдыгейимкIе
и ГъэлъорышланлIа ишацэ илэнатэ
охтэ гъэнэфагъэкъэ зыгъэцэ-
кIэрэ Станислав Илющенкэм
къизериуагъэмкIе, республике
осышко къизэрэщесыщтымкIе
макъэ къагъэулыгъ. Ашъ къыхэкъы-
кIе чылпэхэм дэеу ашылпэх-
гъун, автотранспортным изеклон
къин хъун, гъогухэм хъугъэ-шлагъ-
гъэхэр къатехъуханхэ, джащ
фэдэу электричествэм иры-
кlyanpIэхэм фыкуягъэхэр афэ-
хъунхэ, чылгхэр рикыкIынхэ
ыльэкъыщт. Осэу къытырилхъа-
гъэр тыгъуасэ сантиметрэ 68-м
нээшигъыгъ, ар нахьыбэу зидэ-
щызэр республике икъушхъэ-
хэр ары.

Гидрометеорологиекъ ыкы
тыкъэзыуцухъэрэ дунаир мони-
торинг шыгъэнымкIе Адыгэ
гупчэм къизэритигъэмкIе, мэ-
фищым, мэзаем и 13-м щегэ-
жъагъэу и 15-м нэс, осэу къе-
сыгъэр мэзэ шапхъэм икъэгъэ-
лэгъон шлокъыгъ. Ау ар джыри
щынэгъо шапхъэм клахъэрэп.
Псыхъохэри зыпкы итихъ, мыхэм-
кIе щынэгъохшо Ѣылэп, сыда
пломэ зэргупшысэхэрэмкIе,
осыр псынкIеу къэмыхъущтэу
ары. Гупчэм ишацэ игуадзээ
Виктория Гусевам къизэрэхи-
гъэшыгъэмкIе, мы мэфэ бла-
гъэхэм температурэр къеыхы-
нэу ежх, чэцым чылээр гра-
дуси 10 — 15-м, мафэм градус

1 — 6-м анэсющт. Мэзаем и
19-м температурэр 0-м нэс
дэкюеющт, къиззересырэри нахъ
макъэ хъущт.

Мы мэфэ заулэм ом изытет
зэрэдэищтым къыхкIеу республике
икъулыкъухэм гъэлъэшы-
гъэ шыкIэм тетэу Iоф ашIэним
техъаштых. Комиссием унашьюу
ышыгъэмкIе, мэзаем и 17-м
щыубагъэу и 23-м нэс кIэлэ-
еджаклохэр пэлудзыгъэ шыкIэм
тетэу еджэштых. КIэлэцыкIу
ышыгъипIэхэм сабыххэр аштэ-
штых. Мы мафхэм водительхэм
янэе транспорт амьгэ-
федэмэ нахьышу. Гъогухэм
яшынэгъо чылпэхэр укъэбзы-
гъэнхэм фэш муниципалитет-
хэмрэ гъогурыкIоныр щынэ-
гъончъеннымкIе Къэралыгъо ав-
тоинспекцием икъулыкъуш-
хэмрэ яло зэхэльэу Iоф зэда-
шIенэу пшъэрыль афашигъ.

АР-м псэольэшынымкIе,
транспортымкIе, псэулэ-комму-
нальнэ ыкы гъогу хъызметымкIе
и Министерствэ ишацэ Улан-
Баторий Картамышевым къиз-
ериуагъэмкIе, непэр мафэм
ехуулэу республике игъогухэм
зэкIэми, ашъ хэххэ къушхъэм
екIуалIэхэрэри, уащызеклон
ольэкъы. Гъогу ыкы коммуналь-
нэ къулыкъухэм клахъеу, амалэу
ялэр зэкIэ пшъэрыльхэм ягъэ-
цэкIэн фагъэзагъэх. Шольыр
гъогухэм зэпүгутго фэмыххуу
техники 112-мэ Iоф ашашэ.
Чылпэ мэхъанэ зиэ гъогухэм
осыр атыратхъу. ОшIэ-дэмыш-
шIагъэм пэшIуекIогъэнымкIе
предпринимательхэм, республике
шылсэухэрэм яшIогъешо
къагъакло.

Коммунальнэ къулыкъухэм

ялофшэн зэрэзэхащэрэм ана-
хъэу анаэ тырагъетынэу Адыгей-
им и Лышъхъэ пшъэрыль къа-
фишыгъ. Джащ фэдэу зыныбжъ
хэкIотагъэхэм, сэкъатныгъэ
зиэхэм мы уахътэм Iэпылэгъу
афхуулыгъэн зэрэфаер Къумпыл
Мурат хигъэунэфыкIыгъ, ишы-

кIагъэ хъумэ, ахэм гъомылап-
хъэхэр афащэхээ ашынэу
къафишыгъ.

— Муниципалитет пэпчъ
иоффэм язытет зыщыдгъээз-
зэн, Iэпылэгъу зищыкIагъэхэр
къыхэдгъэшынхэ ыкы ар зэ-
рифшуашэу зэхэтшэн фae.

Шушэ Iофхъабзэхэм язэхэ-
щэнкIе оптышко зиэ волон-
терхэр, «Едина Россиям» илъы-
клохэр мыш къыхэжьугъэла-
жъэх, — къыуагъ республике
ишацэ.

АР-м и Лышъхъэ
ипресс-къулыкъу.

Финалым ихьагъэм фэгушIуагъ

Адыгейим и Лышхъэу Къумпыл Мурат Урысые зэнэкъою «Ильэсум икэлэеѓадж» зыфиорэм ифинал ихьагъэу, Мыекуапэ игурыт еджапIэу N 7-м хисапымкэ икэлэеѓаджэу Сергей Левченкэр тыуасэ ригъэблэгъагъ.

Іофхъабзэм хэлэжьагъэх АР-м гъесэнгъэмрэ шэныгъэмрэкэ иминистрэу Кіэрэшэ Аңзаур, аш игуадэу Евгений Лебедевыр, кілэеѓаджэхэм яснэхъат зыщахагъэхъорэ Гупчэм ипащэу Кісэбэжъ Людмилэ, мыш иметодистэу Олег Казаковыр, Мыекуапэ игурыт еджапIэу N 7-м ипащэу Виталий Оберниновыр.

АР-м и Лышхъэу къэзэрүүгъэхэм шуфэс гуշыгъэмкэ закынфигъазээ, сэнаущыгъэ зыхэль кілэеѓаджэхэм республикэм зэрилэр, ахэм ашынхэр ялэгэсэнгъэкэ къэралыгъом къазерахъихъээр анахъэу зэригуапэр хигъеунэфыкыгъ.

— Серий Левченкэм зэнэкъоюм гъэхъагъэу щишихъэрэм талыппльагъ. Адыгейим щишихъэр о къылготыгъэх, къэралыгъом икэлэеѓаджэхэм анахъэу дэгүүйтгэхэм узэрэхэфагъэм рэгушхох. Ашкэ сугу къыздеэу сүпфэгушо! Тыргушо, сэнаущыгъэ зыхэль, зиснэхъат хэшкылышко физиёш фэдэ кілэеѓаджэх ныбжы-кіхэр республикэм зэрихэх, — къылуагъ Къумпыл Мурат.

Гъесэнгъэм ылъяныкъоюэ пшъэрыть шхъаалу щытыр шэп-

хъэшхъем адиштэрэ гъесэнгъэр кілэцыкъухэм зэкіем зэрагъэгъотоныр, къэле ыки къоджэ еджапIехэм амалэу аэкэлхэр зэфэдэнхэр ары.

Урысыем и Президентэу Владимир Путиним къыгъэнэфэгъэ лъэпкэ проектхэм яшувагъекэ мы аужирэ ильэсичим чыпIэ 3440-рэ зиэ еджапIэ 4 Адыгейим къызызэуахыгъ. Кілэдэжкэло 1100-мэ атэлтигъэхэм

гъесэнгъэм иучреждениякэ

Мыекуапэ щашынэу рагъажьэ, джащ фэдэу Тэхъутэмькье районми еджапIэ 2 щагъэпсын гүэхэль щы.

— Пэргитнгээ зыыгъ шольырхэм республикэр ашынхъуним фэшI кілэеѓаджэхэм ягъэхъазырын фытегъэпсыхъэгъэ научнэ-технологическэ базэ тэгъэпсы. Мыш дэжым эжъ кілэеѓаджэхери социальнэу ухумэгъэнхэм мэхъанэшко и. Лэжьапкээм епхыгъэ юфыгъор

тапэкли зэхэтфыщт, — къыхи-гъещыгъ АР-м и Лышхъэу.

Сэнаущыгъэ зыхэль кілэцыкъухэм іэпшыгъу афэхъугъэным республикэм ипащхэм аналэ тет. Щитху хэльэу яофшшэн агъэцакэ республикэ естественнэхисис еджапIэм, гупчэу «Полярис-Адыгэя» ыкы технопаркэу «Кванториум» зыфилохъэрэм.

— Мыш ашеджэрэ кілэеѓаджкохэм олимпиадэхэм ыкы зэнэкъоюхэм гъэхъэзшүхъэр аашашых. «Полярис-Адыгэим» иофшшэн зэрэзэхийцэрэм осешу фишигъ УФ-м и Премьер-министру Михаил Мишустиним.

Кілэеѓаджэхэм, гъесэнгъэм исистемэ іэпшыгъу къафхъурэ республикэм ипащэ зэрэфэрэзхэр Серий Лев-

ченкэм ипсалъэ къышыгъэшыгъ.

Іофхъабзэм икэух Адыгейим и Лышхъэу тамыгъэу «Адыгэ Республикаим народнэ гъесэнгъэмкэ изаслуженэ юфыш» зыфиорэр Серий Левченкэм ритигъ. Джащ фэдэу республикэм ипащэ ирэзэнгъэ тхыльхэр афагъэшшохагъэх Евгений Лебедевым, Кісэбэжъ Людмилэ, Олег Казаковыр. Аш нэмийкэу АР-м и Лышхъэу пшъэрыльэу къафишыгъэм диштэу къыхагъэшыгъэхэм зэкіеми ахъщэ шухъафтынхэр афашиштых.

Адыгэ Республикаим и Лышхъэу ипресс-къулыкъу

Сурэтхэр А. Гусевым тырихъгъэх.

Адыгейим и Лышхъэу пшъэрыль афишыгъ

Урысые Федерацием и Правительствэ и Тхаматэ 2021-рэ ильэсум мэзаем и 8-м Адыгэ Республикаим кызэрэкIогъагъэм икэуххэм атетэу Михаил Мишустиним уншшо заулэ ыштагъ. Республикаим имэку-мэш юф щызышIэхэрэм, бизнес цыкъумрэ гурытымрэ ялыклохэм адьригэгъэ зэлукIэгъуухэм якIэуххэм атетэу ахэр ыштагъэх.

ралыгъо программэу Урысые Федерацием и Правительствэ 2012-рэ ильэсум бэдээгогум и 14-м ышыгъэ унашью N 717-р зытетымкэ аухэсигъэм игуадэу N 6-м къыщидэлтытэйэ шапхъэхэм атетэу цумпэ лъапсэхэм якъэшэфын мылькоу пэуухъащыр «Агростартапы»

игрант къыхахынм ынаэ тыригъэтинэу, юфэу зэшшуахыгъэхэмкэ Урысые Федерацием и Правительствэ макъэ ригъэлжүүнэу.

3. Россельхознадзорым (С. А. Данкверт):

— Урысые Федерацием ишьолтырхэм иуер кызэрэччимызуырээр псэушхъэхэр къэзыухъумэрэ Дунэе организацием кыфэгъэшшылкъэжыгъэнхэмкэ юфхэр нахь ыгъэлэшынхэу, 2021-рэ ильэсум мэллыгфэгъум и 22-м нэс юфэу ашлагъэхэмкэ Урысые Федерацием и Правительствэ макъэ ригъэлжүүнэу.

4. Урысыем экономикэ хэхъонгъэмкэ и Министерствэ (М. Г. Решетниковыр):

— Урысые Федерацием ишьолтырхэм иуер кызэрэччимызуырээр псэушхъэхэр къэзыухъумэрэ Дунэе организацием кыфэгъэшшылкъэжыгъэнхэмкэ юфхэр нахь ыгъэлэшынхэу, 2021-рэ ильэсум мэллыгфэгъум и 22-м нэс юфэу ашлагъэхэмкэ Урысые Федерацием и Правительствэ макъэ ригъэлжүүнэу.

5. Урысыем финансэмкэ и Министерствэ (А. Г. Силуановыр):

— Мыекуапэ икъэлэ парк дэт бассейнхэм ягъэцкэжын мылькоу пэуухъащыр къыздыкъыщтым Адыгэ Республикаим иминистрэхэм я Кабинет игүсэу дэлжээнэу, ашкэ япредложишихэр мэллыгфэгъум и 15-м нэс Урысые Федерацием и Правительствэ іэклагъэхъанхэу.

6. Урысыем пшольэшынхэмкэ и Министерствэ (И. Э. Файзуллиним), Урысыем финансэмкэ и Министерствэ (А. Г. Силуановыр):

— Мыекуапэ икъэлэ парк дэт бассейнхэм ягъэцкэжын мылькоу пэуухъащыр къыздыкъыщтым Адыгэ Республикаим иминистрэхэм я Кабинет игүсэу дэлжээнэу, ашкэ япредложишихэр мэллыгфэгъум и 15-м нэс Урысые Федерацием и Правительствэ іэклагъэхъанхэу.

Адыгэ Республикаим и Лышхъэу ипресс-къулыкъу

зэхэтшэлэ, республикэм къызэрэкIогъагъэм, тишиольыр ынаэ къызэрэтигъэтэирэм афэшI Урысые Федерацием и Премьер-министреу Михаил Мишустиним лъэшэу тыфэрэз. Предпринимательхэм іэпшыгъу ягъэгъотыгъэнхэм, мэхъанэшко зиэ проектхэр республикэм щылхырыщигъэнхэм афэлорышэшт унашьюхэу аштагъэхэм ягъэцкэлэнхээ ишкылгэгъэ амалхэр зетхъанхэр непэкэ типшэрэль», — къылуагъ Къумпыл Мурат.

Урысые Федерацием и Премьер-министрэ унашью ыштагъэхэмрэ пшъэрыльэу къафишыгъэнхэмрэ Урысые Федерацием и Правительствэ хэтхэмрэ республикэм зэрэшьагъэхэм якIэуххэм афэгъэхъыгъэ.

«Адыгейим мэхъанэшко зиэ юфыгъохэм язшшохынкэ Урысые Федерацием и Президентэу Владимир Путинимрэ Урысыем и Правительствэрэ іэпшыгъу къызэрэфхъуухэрэр ренэу

1. Аш Урысыем мэкъу-мэшимицкэ и Министерствэ (Д. Н. Патрушевыр) игъо фельэгъу:

— Урысые Федерацием икъэлэгъохэм язшшохынкэ Урысыем и Правительствэрэ іэпшыгъу къызэрэфхъуухэрэр ренэу

зэхэтшэлэ, республикэм къызэрэтигъэтэирэм афэшI Урысые Федерацием и Правительствэ 2019-рэ ильэсум жыонгыуакэм и 31-м ышыгъэ унашью N 696-р зытетымкэ аухэсигъэм къыщидэлтытэйэ юфхъацэхэр гъэцкэлгээнхэм пае социальнэ инфраструктурэм ипсэуальхэр Адыгэ Республикаимкэ Дэжджэ районым щигъэпсыгъэнхэм ыкы щигъэкэлжыгъэнхэм яофиғтю Адыгэ Республикаим иминистрэхэм я Кабинет игүсэу дэлжээнэу, юфэу ашлагъэхэмкэ мэллыгфэгъум и 20-м нэс УФ-м и Правительствэ макъэ ригъэлжүүнэу.

2. Урысыем мэкъу-мэшимицкэ и Министерствэ (Д. Н. Патрушевыр):

— мэкъу-мэшимицкэ хэхъонгъэмкэ егъэшьагъэнхэм, мэкъумэш продукциер, сырье, гомылахъэр зышигъуагъэкыщхэр гъэнэфэгъэнхэм атегъэпсыхъэгъэ къэ-

— натрыф къэцпанэм Евразийскэ экономическэ союзым икод шхъаф къыфыхгэгъэкыгъэнхэм ехылгэгъэ юфыгъом

Адыгэ Республикаим и Лышхъэу ипресс-къулыкъу

ІофшІэнхэр ыкІэм фэкІуагъэх

Кіләеджеко 1100-мэ ательятэгъэ гурит еджапІэу Мыекъуапэ щашырэр аужырэ шапхъэхэм адиштэу агъэпсы, непэрэ мафэм ехүлэу мыш ыклоц изэтегъэпсыхъанкэ ІофшІэнхэр ыкІэм фэкІуагъэх.

Аш фэгъээзгээ организацием специалистхэм дэлкхэр агълэх, джэхашьор радээ.

Гъесэнгъэм иучреждениякэ актовэ ыкы спортивнэ залхэр, шахпіэр, футбол ешланпіэр кыдыхъэлъятахъэх. Джаш фэдээ, кабинет зэфшъяфафхэр зэрифешуашэу зэтырагъэпсыхъягъэх.

Кіләеджаклохэм, мыш Іоф щызышІэнхэрэм цифре шыкілем амалэу кытыххэрэр кызыфагъэ-федэнх альэкъышт: интерактивнэ комплексхэр, лабораториехэр, робототехническэ пкыньюхэр ыкы сэкъатныгъэ зиэ Кіләцыклохэм апае оборудованier къашфагъэх.

Урысаем и Президентэу Владимир Путинир кіещакло ўфхъугъэ лъэпкъ проектхэм

ащышшэу «Гъесэнгъ» зыфиорэм иғэцэктэн кыдыхъэлъятахъэу мы еджапІэр ашы. Аш пэу-хашт мылькур федеральнэ ыкы шьолъыр бюджетхэм къаххыгъ.

ЕджапІаклохэм ишуагъэктэн нэрэ сменэ тельтъятахъэу еджарэ кіләеджаклохэм япчагъэ нахь макі хъущт. Къэралыгъом ипаши, Адыгейим и Лышхъэу

Къумпыл Мурати аш фэдэ пшъэриль къагъеуцу. Ар зэшхыгъэнэм ишыпкъэу дэлажэе АР-м гъесэнгъэмрэ шэнгъэмрэкэ и Министерствэ.

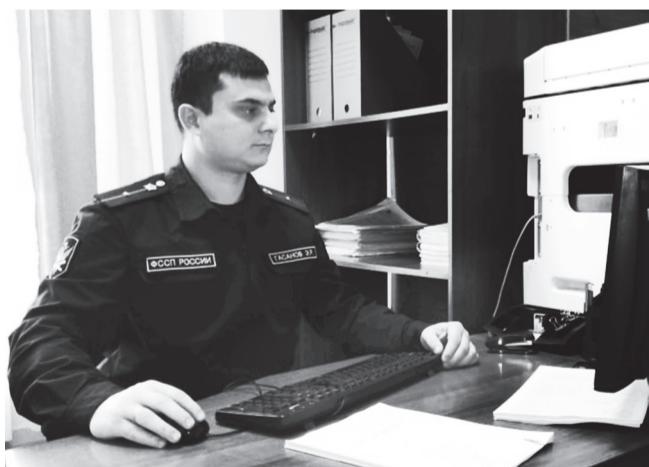
(Тикорр.).

Сурэтхэр Мыекъолэ къэлэ администрацием исайт къитхыгъэх.

Хыкум приставхэм къаты

Зэрарыр къипшыныгъ

Джэджэ районым щыпсэурэ хульфыгъэм иғунэгъу рихыгъэ зэрарыр къипшыныжын фсаеу хыкумым унашю ышыгъ.

Ау ар бэрэ ымыгъэцаклохэм хэтигъ. Итранспорт арест зэрэтирхъяштыр къизигурэор ары чыфэр къизэкигъэхъяштыр.

Джэджэ район хыкумым иунашьокэ псыр зыкыгъэгъэ гъунэгъум сом мин 60 ритыхын фэягъ. Аш епхыгъэ Іофу кызызэуахыгъэр хыкум приставхэм яотделэу муниципалитетым щылэм зэхифыну щытыгъ.

Хульфыгъэм мылькоу іекілтир зэгъэшшэгъэним фэшт хыкум приставым къулыкъу зэфшъяфафхэм зафигъэзагъ, аш автотранспорт тетхагъэу къыхигъэштыгъ.

Гъунэгъум рихыгъэ зэрарыр ежь-ежырэу фызэкигъэхъяштыр зильэкъышт пальэр зэрэблгээгъэгъэм къыхэгъэхъяштыр хульфыгъэм чыфэу тельтъягъэм сомэ мин 11 хэхъугъ.

Машинэр ыгъэфедэн зеримыльэкъыштыр къизигурэом, хульфыгъэм чыфэр къипшыныжыгъ, ашкэ Іофыр зэфшъяжыгъэ хъугъэ.

Цыфыбэмэ къизфагъэфедэ

Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу исервисэу «Ход исполнительного производства» зыфиорэр къэралыгъо фэло-фашихэм япорталкэ анахь псынклоу зеклоу альтагъ: закыфэзигъазэхэрэм япроцент 90-м ехъумэ яофыгъохэр нэгъэуплэгъу 30-м къиклоц зэхафых.

Чэц-зымафэм нэбгырэ мин 30-м ехъумэ мыш зыратхэ.

Хыкум приставхэм кызызэуахыгъэ Іоф зэфшъяфафхэм афэхъыгъэ къбархэр мыш ижүгъотэштых. Гүшүэл пае, чыфэр зытэлым пшэдэкъижъэу рагъэхъяштыр, къэралыгъом игъунапкъэхэр зэпицихнэ зэрэфимытэр, нэмыхкэхэ.

Хэбзэхъумаклохэм адэж умыклоу сервисэу «Ходатайство приставу» зыфиорэм амалэу кытыххэрэри кызфэбгээфедэнх плъэкъышт. Мыш Іоф зишлэрэ 2020-рэ ильэсэм шэкіогъум и 26-м щегъэжъагъэу непэрэ мафэм нэс нэбгырэ мин 250-м ехъумэ зыкыфагъэзагъ.

2019-рэ ильэсэм егъэшагъэмэ, хыкум приставхэм я официальнэ интернет-сайтэу «Банк данных исполнительных производств» зыфиорэм къиххэрэм япчагъэ процент 97,5-кэ нахыбэ хъугъэ ыкы миллион 580-м шлокыгъ.

**Хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу
Адыгеймкэ и Гээорышланэ ипресс-къулыкъу**

Щылаклохэм диштэрэ цыфыр зэхагъэуцуагъ

Сэнаущыгъэ зыхэль кіалэхэм Іэпыгъэгъу афэхъугъэнимкэ шьолъыр гупчэу «Полярис-Адыгея» зыфиорэмрэ Адыгэ къэралыгъо университетым и Дунэе гъесэнгъэ-ушэтын гупчэмрэ зэгъусэхэу инджылызыбзэм фэгъэхыгъэ курсхэу зэхащагъэхэр ыкІэм фэкІуагъэх.

Аш ямышыклохэм нэшанэхэр хальхан, нэүжим инстаграм-маскэ зэхагъэуцон ыкы ар инджылызыбзэктэн къалотэнэу щытыгъ, — къыуагъ АКъУ-м инджылызыбзэ филологиим икафедрэ ипащэу Сусана Макеровам. — Пшээрэлтийр — лъэнхыкэ зэфшъяфафхэмкэ ныбжыкэхэм хэжъоныгъэхэр ашынхэр. Сишлэхкэ, непэ инджылызыбзэр умышлэу ар зэрифшъуашэу къыздэбгэхъун плъэкъыштэп.

Бээр зыгульым тапэкэ гъэхъагъэу ышын ыльэкъыштыр нахыб. Мы лъэнхыкъом тынаэ лъэшэу тет.

Проектэ ІофшІэнэу рагъэклохъяштыр изэфхысъижъхэр мы мафэм къэнэфагъэх. Анахь интерактивнэ маскэ дэгүр зэхэзигъэуцаагъэхэм модэм и Лабораториене «Suziem» зыфиорэм интерактивнэ футбольхэр аратыгъэх.

АБРЭДЖ Сэтэнай.

Гупчэм иофишлэхэр, магистрантхэу, іекілб къэралыгъуа-бзэхэр зыщизерагъашлэрэ фа-

культетым истудентхэу Ольга Папироваямрэ Оз Самметрэ Іофтхъабзэр зэращагъ.

— Тапэкэ щылэшт цыфыр зыфдэшттыр къаугупшысынэу ныбжыкэхэм пшээрэль ялагъ.

Аужырэ шапхъэхэм адиштэу зэтырагъэпсыхъажыгъ

Шэуджэн районымкэ Пщижъхъаблэ анахь къоджэ цыкъухэм ашыц. Мыщ дэс цыфхэм зэгурыоныгъэ азыфагу ильэу, зы унэгъо йужум фэдэу мэсэух. Ахэр зыщизэукиэнхэ, зызщагъэпсэфын, шуагъэ кытэу яуахътэ зыщагъэкон альэкырэр культурэм и Унэу къуаджэм дэтэр ары.

Мы аужырэ ильэсхэм ар игъекотыгъэу зэтырагъэпсыхъажыгъ. Псэуальэр зыдэт щагур къабзэ, дахэ, ежь унэр къэм фэдэу ашыгъыгъ. Лішіеңүүкъ хъугъяу ар ашыгъягъэм къыхэштыжырэп. 1960-рэ ильэсүм ар къызэуахыгъагь, загъэуцугъэм къыщегъягъагь цыф къялпэу щытыгъ. Аш къыщагъэльгъорэ фильмэхэм ялтынхэу цыфхэр къекуалеэштигъэх, къэлэеджаклохэм юфхъэбээ зэфэшхъяфхэр афыщизэхаштэштигъэх.

Аужырэ шапхъэхэм адиштэу агъэпсыжыгъэ культурэм и Унэ непэ чанэу юф ешіэ. Къуаджэм дэс къэлэцыкъухэр ыкыи ныбжыкъэхэр аш къекуалеэх, яснаущыгъэ хагъахъо. Пщижъ Мурат мыщ зипашэр ильэс 11 хъугъэ, чанэу юф ешіэ.

— Культурэм и Унэ жы хъугъягъэ, ыпекі игъекотыгъэ гъэцэкэжын зыкыи рашылгагъяу щытыгъэп. Къызэралжырэмкэ, 1988-рэ ильэсүм колхозэу «Родинэм» ипэщаагъяу Вэрэко Алый Іспылгэу къафхэху гъэцэкэжын мыйнхэр ашыгъагъэх. Ильэс зэклэтилхэом къамыгъэфабэу, унашхъэм къыкъэххэу щытыгъ. 2019-рэ ильэсүм федеральне программэ «Развитие культуры и туризма на 2019 — 2024 гг.» зыфиорэм ыкыи лъэпкэ проектэу «Культурэм» яшуагъэкэ игъекотыгъэ гъэцэкэжынхэр етшылгагъях. Тиучреждение за гъэцэжыгъэм къыщегъягъагь тиофшэн джыри нахь гухахъо хэдгүүатэх хъугъэ, ыпекі тылтэклэтилхэом, гъэхъягъэхэр тэштих. Адыгэ Республиком и Лышхъеу Къумпил Мурат гъэцэкэжынхэр зэрэлтийлэхэрэй инэпльэгъу ригъэкыгъэп, ашкэ лъешэу тыфэрэз. Джащ фэдэу АР-м культурэмкэ иминистрэу Аулъе Юрэ, аш игуадзэу Шъеуапцэкъо Аминэт, район админи-

къэлэцыкъухэм апае шьошэ зэфэшхъяфхэр зэдгэгъотыгъэх.

Ыпекі къызэрэтуагъяу куль турэм и Унэ чанэу юф ешіэ. Творческэ куп пчагъэ къыщизэуахыгъ, къуаджэм дэс къэлэцыкъухэр гушохэзэ кружок

хэрэм пшьериль шхъялэу яэр ныбжыкъэхэм яуахътэ шуагъэ

ешиэ. Зыныбжъ хэкютагъэхэм, тывым иветранхэм іэпүлэгэ афэхъуух. Джащ фэдэу заом хэлэжьагъэхэм афэгъэхыгъэ къэбархэр ныбжыкъэхэм къа угъоих. Пщижъхъаблэ Ѣыщуэ зэпэуцужым хэкюдэгээ Чэркэе Юрэ ишлэж агъэльаплэ, материйлхэр аугъоих.

— Пандемиим ыпкъ къикыкъэ икыгъэ ильэсүм къинигъохэм тахетыгъ, арэу Ѣытми тиофшэн зэпидгъэуэгъэп, къэлэцыкъухэм пэудэвгъэ шыкъэм тетэу юф адэшлагъ. Бэдэөгүм къыщегъэжьагъяу юфшэнэр лыпыдэзжыгъ, Роспотребнадзорым ишапхъэхэм атетэу юф тэшіэ. Инстанграмым нэкүубгъо къыщизэуутхыгъяу юфхъабзэу зэхатжэхэрэй аш къетэгъахъэх, — elo культурэм и Унэ ипашэ.

Къыткъэхъухъэрэ ныбжыкъэхэм яхгъэгү шу альгъоу пүгүэнхэм мэхъянэшхо раты.

Хэгъэгү зэошкор заухыгъэр ильэс 75-рэ зэрэхууьгъэ фэгъэхыгъ юфхъабзэхэр зэхатжэх. «Бессмертный полк», «Окна Победы» «Свеча Памяти» зыфиорэм чанэу ахэлжьагъях.

Лъэпкэ творчествэм икъэхъумэн дэлажээ къэлэцыкъу театру «Емлыч» зыфиорэр. Аш нэбгырэ 30-м ехъу хэт. Шэн-хабзэхэм афэгъэхыгъэ сценкэхэр агъэуцих, адыгэбээ къабзэкэ мэгүцилэх. Театрэм хэтхэр зэнэкъокъу зэфэшхъяфхэм ахэлажэх, теклонигъэхэр къыдахых. Культурэм и Унэ Йутхэм творческэ гъэхъэгъэшилхэр ашылхээзэ ыпекі лъэкъуатэх. Зэклэмкэ 2020-рэ ильэсүм юфхъэбээ 144-рэ ишэхэхагъ.

Учреждением джащ фэдэу тхыльеджаплэ къыдахыхэт. Ныбжыкъэхэм Интернетыр джыжьугъяу агъэфедэми, мыщи къекуалеэх, тхыльхэр аштэх. Ильэс пчагъэ хъугъяу тхыльеджаплэм ипашэр Къохъужъ Алин. Ар цыфхэм нэгушоу апэгъокы, шхъадж ишкыкъэхэх тхыльыр къыфыхехы.

ДЕЛЭКЬО Анет.

зэфэшхъяфхэм къякъуалеэх, яснаущыгъэ хагъахъо. Оред къэлонымкэ, къэшьонымкэ, театральнэ лъэнэыкъомкэ зыкъагъяа. Къэлэцыкъухэм юф адэзьишэхэрэй Датхъужъ Фатимэрэ Устэ Сайдэрэ. Къэбзэныгъэм фэгъэзагъэр йашхъэмэф Ирин.

Культурэм и Унэ Ѣылажъэ

кытэу зэрагъэкштыр ары. Зы мэфэк мафэ бламыгъэкли хагъэунэфыкы, къуаджэм дэсхэр аш къырагъэблагъэх. Сэкъятныгъэм зиэхэр къеколлэнхэ амал ялэнэу культурэм и Унэ фытырагъэпсыхъагь, пандусхэр ашыгъях.

Волонтер отрядэу «Вместе мы сила» зыфиорэм чанэу юф

Адыгеир шхъафит зашыжыгъэр ильэс 78-рэ мэхъу

Мамыр щылаклэр тэгэлъаплэ

Хэгъэту зэошхом ильэхъан фашист техаклохэр тидзэхэм зэхакъутэхи, Адыгеир шхъафит зашыжыгъэр мэзаем и 18-м ильэс 78-рэ мэхъу.

Советскэ цыфхэмрэ ащ и Уэшыгъэ Клачэхэмрэ Сталинград заом лыгъэшхо щызэрхъягъ. Хэгъэум ипыйхэр щызэхакъутэхи, кызыкадзэхъяхэу рагъэхъягъ. Кавказ шьольтырми фашистхэм зыщагъэпытэн ямурадыгъ, ау пыйхэм ари къадхъугъэп.

Тидзэхэр Адыгеим ичыгу къихъахъехъа зыфежъехъем, фашистхэм яптыллэхэр къамыгынхэу заом къигъэстыщтыгъ. Къалэу Мыекъуапэ, районхэр тидзэклолхэм шхъафит ашыжыхъэзэ. Тэхъутэмикье районым щыклогъэ зэпцуужхъем ашыщхэм такытегуущылшоигъу.

Якуаджэхэм афээзуагъэхэр

Хэгъэум идээ ухэтэу укызыщыхъу-гъэ къуаджэр, псэуплэр шхъафит пшыжы зыхъукэ, гум ихыкырэр сайдеуштэу къэплотэшта?

Тэхъутэмикье районыр Хэгъэгу зэошхом зэрэхлэхъягъэм фэгъэхъыгъеу Р. Шъаом къытхыгъэм, А. Гречко итхыльэу Кавказ ехыллэгъэ заом, нэмийхэм уяджээз, зэгъэшнхэр ошых.

1943-рэ ильэсэм, мэзаем и 12-м, я 55-рэ гвардейскэ шхончэо дивизием, командирыр генерал-майорэу Аршинцевыр, я 32-рэ гвардейскэ шхончэо дивизием, командирыр генерал-майор Тихоновыр, къутырхэу Суповскэр, Новый Садыр шхъафит ашыжыгъэх. Я 55-рэ дивизием идзэклолэу Александр Тепловыр пыйхэм язэуагъ, ар Новый Садыр щаплугъ.

Тэхъутэмикье шхъафит зышыжыгъэхэм ахэтэгъ Дыды Асыет. Ящагу ар дэхъажызэ, ятэу Пэзандэ къытлэгъугъ. Пэзандэ гушлом хэтэу нэпсыр къехы-

щтыгъ. Зэрэгтырээр ыпху римыгъэллэгъу шоигъоунэм тым зыщигъэбильгъ. Пэзандэ зигъэрэхъати, сыхъат заулэклээ зэо гъогум техъажыщ ипшашьэ гүшэгъу фэхъугъ.

Асыет Кавказ щыригъажы, изэо гъогухэр Чехословакием нэсигъэх.

1943-рэ ильэсэм, мэзаем и 12-м, Козэт шхъафит зышыжыгъэ тидзэклолхэм ягъусагъ Мэхъош Шыхъам. Икъуаджэ кызыдэхъажыгъ, игушуагъо дзэклолхэм къыдагоштыгъ.

Я 83-рэ къушхъээ-шхончэо дивизием, командирыр А. Лучинскэр, гвардейскэ шхончэо дивизием, командирыр М. Тихоновыр, псэуплэр Инэм шхъафит ашыжызэ, Алексей Черник ядэж къожынэу фитынгъэ ратыгъ. Дзэклолым илахъылхэр а уахътэм еджаплэм щыпсэ-уущтыгъэх.

А. Черник еджаплэм нэмисызэ, пыйхэм алууллагъ. Кызыекъемыклоу апэц-цужки, гъэры ышыгъэх. Лыгъэ зэрэз-рихъягъэм фэшл командирхэр къыщихъу-гъэх, тын къыфагъэшшошагъ.

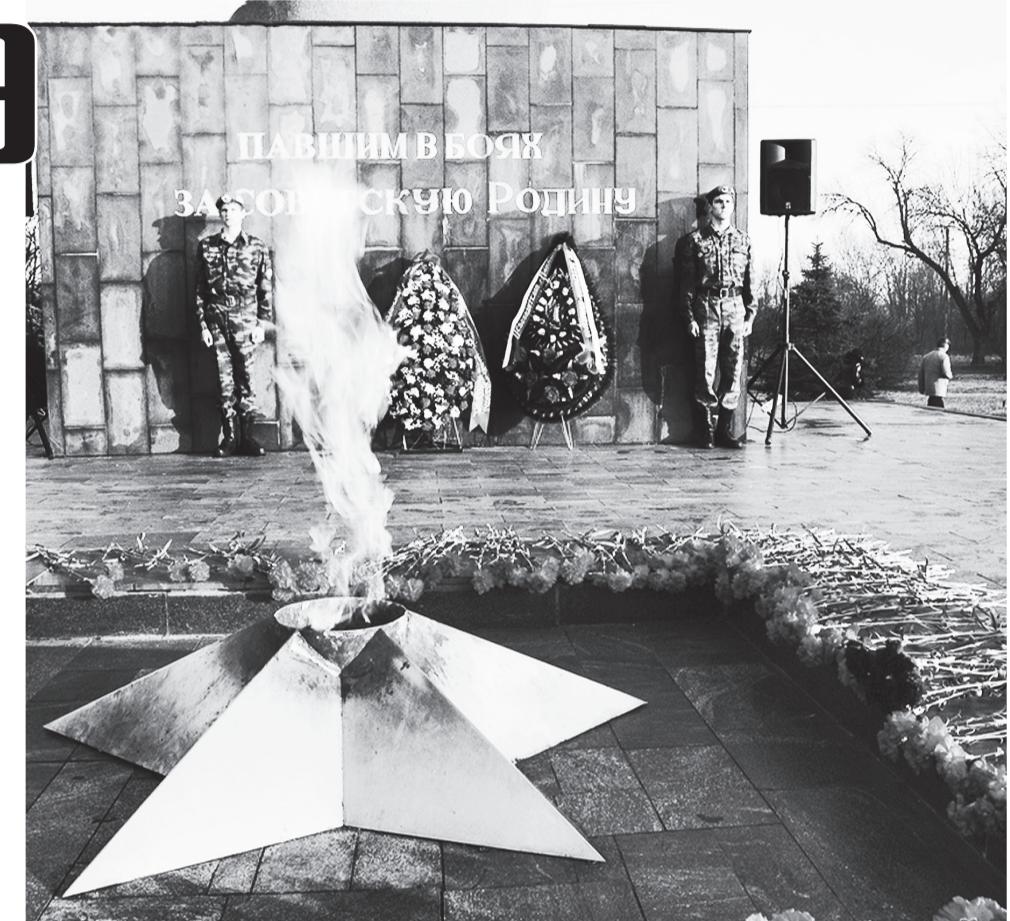
Дээ къулыкъум щызэльашыгъ. А. А. Гречко «Битва за Кавказ» зыфиорэ тхылтым кызыэрэцхитхыгъеу, Краснодар пэгъунэгъу псэуплэр Шынджеэ зэо хыльэхэр щыкъуагъэх.

Къуаджэр зыщыпсэурэ чыплэр, географиене ащ илэр фашистхэм къыдалты-тэхи, пытаплэхэр, зэуаплэхэр щагъэпсы-гъягъэх.

Шылэ мазэм тидзэхэр Шынджеэ къыдэхъажынхэу фежъагъэх, ау къадхъугъэп.

Зэклолжыгъэх

Шынджеэ дэж щыклогъэ заом хэлэжьагъ къуаджэр щыщэу Бэгугъэ Ай-

дэмыркъан. Мэзаем и 11-м фашистхэр къуаджэм дафыжыгъэх. Я 10-рэ гвардейскэ шхончэо корпусым, командирыр генерал-майор В. В. Глаголев, лыгъэ зэрихъагъ.

Къуаджэм тидзэхэр къыдэхъажынхэу, фашистхэр иклэрыкэу апэкэ кыильхэу, тидзэхэр зэклолжынхэу фаеу заулэрэ къыхэкъыгъ. Заом унэхэр щыстыщтыгъэх, цыфхэр щыфхыщтыгъэх.

Псыхъом кызыекъыхэм

Бэгугъэ Айдэмыркъан кызыэриотэжыгъэх, Кыблэ-Къохьалпэм тидзэхэр къикихы, пысхьюу Унэубатэ къеклугъэх. Псым кызыекъыхэм, къуаджэм тидзэклолхэм къыдахъэхэу фежъагъэх. Фашистхэм яптыллэхэр къабгынхээзэ, ашхъэ зэрэхахъажыщтым егупшысэхэхъу-гъэх.

Заом үүж Бэгугъэ Айдэмыркъан Шынджеэ почтэм ипашэу ильэсэбэрэлоф ышлагъ.

Пэнхэс, Псэйтыху, Афыпсыпэ...

1943-рэ ильэсэм, мэзаем и 15-м, я 353-рэ шхончэо дивизием, командирыр генерал-майор Ф. С. Колчук, Пэнхэс шхъафит ашыжыгъ.

Афыпсыпэ фэгъэхъыгъэ заохэр мэфэ заулэрэ къуагъэх. Я 395-рэ шхончэо дивизием, командирыр полковникуу С. У. Рахимовыр, Псэйтыху шхъафит ашыжыгъ. 1943-рэ ильэсэм, мэзаем и 18-м, мафэм сыхъатыр 2-м къуаджэр мамырэу зэрэпсэущтыр дзэклолхэм къаугъ, цыфхэм афэгушуагъэх. Афыпсыпэ мэзаем и 18-м, пчэдыхъым сыхъатыр 7-м шхъафит зэрэхъужыгъэри лэжъаклохэм ашлэштыгъ. Адыгеир мамыр щылаклэм итгэогу техъажыгъ.

Саугъэтхэр «къэгущылх», тядэу

Хэгъэту зэошхом лыхъужкъэу щыфхы-

гъэхэм ясаугъэтхэр Мыекъуапэ, район гупчэхэм, къуаджэхэм адэых. Саугъэтхэр мыжъом, гъучым, нэмийкль пкыгъохэм ахэшыкыгъэхами, псэ аптыт фэдэу уяплы, уадэгүшүэ пшоигъоу тарихым инэклубъюхэм гукэ зафэогъазэ. Дзэклолхэм язэкъош къэхалхэхери гум къегущыкыых.

Тэхъутэмикъуае дзэклол 379-рэ, Шынджеэ — 323-рэ, Инэм — 65-рэ ашагъэ-тилъижыгъ. Ахэр урысих, адигэх, грузиних, къэндзалых... Адыгеир шхъафит зашыжылхэм үүж тидзэклолхэр Берлин екүурэ гъогум техъажъэх, Теклонигъэм фэбэ-нагъэх.

Ны тхапша?

Зиклэ заом хэклиодагъэхэр ны тхапша зэрэхъухэрэ? Шуузабэу къэнаагъэр сид фэдиза? Апэрэ шуульгэгүр зымыхъожы зышоигъо пшъешэхъ тхапша япсэлхъохэм яжагъэхэр, ау агуулжынхэ зымылъэгъигъэхэр? Ныбдэгъу тхапша заом зэшүүгъэдагъэхъ.

Тыфаеп тэ заом имашю. Тыгъэу къепсырэм инэбзийхэр къытфэрэшшэхъ, огур, чыгур мамырэу Ѣэрэхъ. Бзыухэм яржэрэдэжэхъ орэд тедэүшт, къелэць-къ щы маъхэхэм тхъаклумэр агъашошт. Лыхъужкъэхэм шхъащэ афэтшыщ.

ЕМТИЛЛЬ Нурбый.

Адыгэ тхэкло цЭрыю Кощбэе Пшымафэ иповестэу «Тэтэжъ» зыфиорэмкээ сишюш-еплъыкIэхэр

ЛЫР ЛЫЗЭ МЭЛДЭЖЬЫ

«Хэти ашыгъупшагъэп, сиди ашыгъупшагъэп».

Куачаэ зэрэшьмыэр кышигъэльэгъуаг. Жындрэ кээрэ зэгурьюоу, зэрэлтэйтэу, зэфесакыжъе щытмэ, лэужхэм язэхыныгэ зэрэлтээр, хэгъегури лэлпкыри ухумагэ зэрэхуухэр мы произведением Пшымафэ щыкигъетхыгъ.

Повестым кынха- тэрэр

Хэгъэгү зэошхом ильэхан Адыгейим нэмыцхэр кызынхэхэм, лажын хакын зимили нэжълуххэу, бзыльфыгъехэу, кэлэццыкхэу чылэм кынданаагъехэм кынен арагъэлэгъуаг. Адигэ 4-м ехүүрэ көгье лыгье мэшоншхом хэтыгъеу, Хэгъэгум, Чынгум, Народын апае, зэмынблэгъигэ пэпч — Лыхуух. Уикъералыг шу плэгъууныр, аш уфшынкын, ишыкагъемэ, плэс фэлтныр лыгъэм ишыгүлэлэгапэу зэрэштыр Адыгэ Республиком инародна тхаклоу Кошбэе Пшымафэ иповестэу «Тэтэжъ» зыфиорэм кышилтоогыгъ.

Хэгъэгү зэошхоо 1941 — 1945-рэ ильэсхэм щылагъэр зынэгу кэлэццыкхэхэм, тхыльхэмкээ, гээзт хэутыгъэхэмкээ, кинохэмкээ ар зышэгээгээ лэужхэм лууз-гуузым кыфыригъашэу агухэм кынана. Ильэсни 4-м ехүүрэ көгье лыгье мэшоншхом хэтыгъеу, Хэгъэгум, Чынгум, Народын апае, зэмынблэгъигэ пэпч — Лыхуух. Уикъералыг шу плэгъууныр, аш уфшынкын, ишыкагъемэ, плэс фэлтныр лыгъэм ишыгүлэлэгапэу зэрэштыр Адыгэ Республиком инародна тхаклоу Кошбэе Пшымафэ иповестэу «Тэтэжъ» зыфиорэм кышилтоогыгъ.

Хэшшэфрытхуу Гитлер идэхэр тикъэралыгъоноштэгээ СССР-м нэфиль зэкчыгъом, тхяумэфэ мафэм — мэкьюгтум и 22-м, 1941-рэ ильэсни кытебэнагъех. Чынгур зэкчээ зэфэдэкээ кыагъэгырзыгъ, чынгерэ цыфхэр кызынчагъэлтэтигъех, нэжъ-лукъ сакхэр пцымемагъех, күшэхэль сабийхэр, агуки хазабыр зэхашагъеу, афэмэгъэдэлхэу гыщтигъех...

Ау хыем сидэу зыпшыгъеу, сид фэдизэу уелъешкыими, утексин зэрэмлэхэлтийн эгупшысэгъяаэхэп фашистхэр.

Кошбэе Пшымафэ лэшэлэйнүкюм адыгэ литературэум щылэжъаг, гушхэе лэжъигъэшхо ил. Ауми нахыбэм тхаклоу зэрэшлэрээр илирическе произведенияхэмкээ ары.

Повестэу «Тэтэжъ» зыфиорэмкээ Кошбэе советске народын ильхуухжынгээ кынхэхтигъеу, адыгэ лэлпкы цыклоу лыбланэм ихэгъэгү, ичынгү шуулъэгъо афырилэм апеин.

Готыгъ. Икэсэ тэтэжъеу, шыпкалоу, лушэу, тхыдэхэр кыфызыуатэштэгъэм ыкъо кызынчукым кэхэкырэм, янэ игээпсыкэ гу алтын мэхүн кланэм. А тхамыкагуу кыафкыагъэр Гитлерыгъым ыпкы кызэрикыгъэр итэжъ кыншытгъ. Аши изакъоп, шээжъыем дунаир гурызгъуагъэр, цыфхэм гуегу афырилэнх фэзыгъулгъэр тэтэжъ ары. Огыкыа хэти кынфышэн зэрэшьмыэр, «унэ кынэрэм, ыпсэ уеэжъын» зэрэфаар тэтэжъям, имамэ, ежь кэлэццыкхэе зэхашэе, кыагураэ. Цыф кызынчагъир зафэхэм пынжъ бзаджэм агу фэплъыштэгъами, совет хабзэр зынштэгъ Хыасаныкъожым фэдэхэр гэбильтэгъэлэ кыудажм кынданаагъах ыкли фашистхэм агуахъэхи, напи, акыли ямынжъеу, лажын хакын зимили чылэдэс лэжъаклохэм кын зэрараагъэлэгъуагъэр мы повестын дэгъоу кыншытога.

Нэмыцхэр кынхэхтийн

Нэмыцхэр кынхэхтийн кынхэхтийн кынхэхтийн щэмдэжир ытамэ тельэу кынхэхтийн кынхэхтийн тэтэжъыр ары. Кынхэр гомылум чылэр кынхэхтийн чылэр. Джи зэжъ шуцлэр анэтэлэ шыпкын лэжъаклохэм цыфхэм итэгъ. Ежь тэхэлтийн кынхэхтийн кынхэхтийн кынхэхтийн зэкчээ. Зэкчэ кынхэхтийн зэкчэ зэлашэхжытгъ. Унагъохэм ячэт-чэмхэр зэральэгъоу, нэйн-лиукинжъе: кэлэнки, чэти, щи афалхэхуу зэралхжытгъ. Ятэ зэкчэ дылдэгээ фашистхэр, икэлэццыкхэгээ тезыхыгъе пынжъыр зэрэхтхамыкээгээ дэдэр кынхэхтийн ригъэжъаагъ шээжъыем. Сыдми заом ихъазаб мафэ кынхэхтийн кынхэхтийн зэриубытлэжъ, зэригэлэсажъ. Лыхэр зыгъэлтийн энэхүү кынхэхтийн ау ежь дэкчэхэр ашын лыгъэ кынхэхтийн, хэти зэрэмнүгъагъеу, оредышхор кынхэхтийн, шээжъыем ягъунэгъу Индриисе кынхэхтийн, адрэхэми кынхэхтийн зэлэхээгээ — оредым тэмабгъоу зиэтгъигъ.

Калэм мафэрэ джэгум хильасэти, тыр щыгъупшэштэгъ, ау пчыххэр ядэж кынхэхтийн зэрэчээнчихээм гу лытэ хууль. Зы мафэ горэм письмэзехээм кэлэнки «уюн суетжъыгъ» ылуу, ыпсэ хэлэжъизэхээ тхылъыгээ горэ кынхэхтийн, гуээзэ ядэж кынхэхтийн, ау... угзэхтэйн кынхэр итэгъэл. Ныр пынкыа сатырхэм аричъаг, нитум нэпсир пынхуу кынхэхтийн. А мэфэ кынхэр шээжъыем ыгү кынхэр, ау ашыгъизыгъэп, нахь зыкынчигъээ

ришыр пчыххэр шункы зэххум загъэбильтээ саугээт кынхэхтийн ектугъэр, мыпсынкагъэм, дэзюм кынхэхтийн кынхэхтийн, Кынхэр ыкъыбышо ильэу, ежхэри дэлхээзэ, кынхэхтийн иль мэху чигъым чагъэбильтэхъагъ.

Ныри, тэтэжъыр калэр зыдэхуагъэр амашыу гулагъэхэти, кынхэхтийн гушуагъэр. Ау жылкыэм янэ эн кынхэхтийн арифыагъэр, ыбгээ фэбэ-фабэу чиу-быти, кынхэр. Псынкыа зитэхъыжыи, гольыжъыгъ.

Тэтэжъыр кынхэхтийн калэр чынхэхтийн зэригээ шагъ. Ар кынхэхтийн щэу мэху хынчээ зэхихыгъ. Кынхэхтийн гушуагъэр. Ау жылкыэм янэ эн кынхэхтийн арифыагъэр, ыбгээ фэбэ-фабэу чиу-быти, кынхэр. Псынкыа зитэхъыжыи, гольыжъыгъ.

Урыс калэм ыблыпкы кынхэхтийн, хатамкы кынхэхтийн, кынхэхтийн фэдэ гор аш уаагъэр, зыхэт полкын кэхэхтийн гузажъоштгъ. Ау нысэри, пынгыри дээхэлэ калэм рашэштэйн зэридзагъэр, «цихъэ зыфэшынэу джы щыэр бэл, Аминэт бзэгүхэе узэрилэгъуагъэри дэгъоп». Нэф мышынэ, Шээшүдэхэхэм (пчым ышнахыкыа «Шээшүдэхэхэм» нысэр еджэштэгъ) алэхэлэхэхэгэн зэрэфаар нысэм кынхэхтийн.

Мычынчыр шээжъыем нэб-гыритум аклэдэхуагъэр дээхэлэ кынхэхтийн шоинтгъуагъ. Аш фэдэ лыхуухжытгъынхъ, ныжжыр шоинтгъуагъ. Ежь тэхэлтийн кынхэхтийн кынхэхтийн зэкчээ. Зэкчэ кынхэхтийн зэкчэ зэлашэхжытгъ. Унагъохэм ячэт-чэмхэр зэральэгъоу, нэйн-лиукинжъе: кэлэнки, чэти, щи афалхэхуу зэралхжытгъ. Ятэ зэкчэ дылдэгээ фашистхэр, икэлэццыкхэгээ тезыхыгъе пынжъыр зэрэхтхамыкээгээ дэдэр кынхэхтийн ригъэжъаагъ шээжъыем. Сыдми заом ихъазаб мафэ кынхэхтийн зэриубытлэжъ, зэригэлэсажъ. Лыхэр зыгъэлтийн энэхүү кынхэхтийн ау ежь дэкчэхэр ашын лыгъэ кынхэхтийн, хэти зэрэмнүгъагъеу, оредышхор кынхэхтийн, шээжъыем ягъунэгъу Индриисе кынхэхтийн, адрэхэми кынхэхтийн зэлэхээгээ — оредым тэмабгъоу зиэтгъигъ.

Шээжъыер шоинтгъуагъ дээхэлтийн аклэдэхуагъэр дээхэлэ кынхэхтийн шоинтгъуагъ. Нынэр тэтэжъыр зэкчээ, шээжъыем ау жылкыригъэхэгэн зэрэфаар. Хатэр зээччи, ыгүзэгүхэлэх, шоинтгъуагъ. Ау нысэри, пынгыри дээхэлэ калэм рашэштэйн зэридзагъэр, «цихъэ зыфэшынэу джы щыэр бэл, Аминэт бзэгүхэе узэрилэгъуагъэри дэгъоп». Нэф мышынэ, Шээшүдэхэхэм (пчым ышнахыкыа «Шээшүдэхэхэм» нысэр еджэштэгъ) алэхэлэхэхэгэн зэрэфаар нысэм кынхэхтийн.

Мычынчыр шээжъыем нэб-гыритум аклэдэхуагъэр дээхэлэ кынхэхтийн шоинтгъуагъ. Нынэр тэтэжъыр зэкчээ, шээжъыем ау жылкыригъэхэгэн зэрэфаар. Хатэр зээччи, ыгүзэгүхэлэх, шоинтгъуагъ. Ау нысэри, пынгыри дээхэлэ калэм рашэштэйн зэридзагъэр, «цихъэ зыфэшынэу джы щыэр бэл, Аминэт бзэгүхэе узэрилэгъуагъэри дэгъоп». Нэф мышынэ, Шээшүдэхэхэм (пчым ышнахыкыа «Шээшүдэхэхэм» нысэр еджэштэгъ) алэхэлэхэхэгэн зэрэфаар нысэм кынхэхтийн.

Мычынчыр шоинтгъуагъ дээхэлтийн аклэдэхуагъэр дээхэлэ кынхэхтийн шоинтгъуагъ. Нынэр тэтэжъыр зэкчээ, шээжъыем ау жылкыригъэхэгэн зэрэфаар. Хатэр зээччи, ыгүзэгүхэлэх, шоинтгъуагъ. Ау нысэри, пынгыри дээхэлэ калэм рашэштэйн зэридзагъэр, «цихъэ зыфэшынэу джы щыэр бэл, Аминэт бзэгүхэе узэрилэгъуагъэри дэгъоп». Нэф мышынэ, Шээшүдэхэхэм (пчым ышнахыкыа «Шээшүдэхэхэм» нысэр еджэштэгъ) алэхэлэхэхэгэн зэрэфаар нысэм кынхэхтийн.

Мычынчыр шоинтгъуагъ дээхэлтийн аклэдэхуагъэр дээхэлэ кынхэхтийн шоинтгъуагъ. Нынэр тэтэжъыр зэкчээ, шээжъыем ау жылкыригъэхэгэн зэрэфаар. Хатэр зээччи, ыгүзэгүхэлэх, шоинтгъуагъ. Ау нысэри, пынгыри дээхэлэ калэм рашэштэйн зэридзагъэр, «цихъэ зыфэшынэу джы щыэр бэл, Аминэт бзэгүхэе узэрилэгъуагъэри дэгъоп». Нэф мышынэ, Шээшүдэхэхэм (пчым ышнахыкыа «Шээшүдэхэхэм» нысэр еджэштэгъ) алэхэлэхэхэгэн зэрэфаар нысэм кынхэхтийн.

Мычынчыр шоинтгъуагъ дээхэлтийн аклэдэхуагъэр дээхэлэ кынхэхтийн шоинтгъуагъ. Нынэр тэтэжъыр зэкчээ, шээжъыем ау жылкыригъэхэгэн зэрэфаар. Хатэр зээччи, ыгүзэгүхэлэх, шоинтгъуагъ. Ау нысэри, пынгыри дээхэлэ калэм рашэштэйн зэридзагъэр, «цихъэ зыфэшынэу джы щыэр бэл, Аминэт бзэгүхэе узэрилэгъуагъэри дэгъоп». Нэф мышынэ, Шээшүдэхэхэм (пчым ышнахыкыа «Шээшүдэхэхэм» нысэр еджэштэгъ) алэхэлэхэхэгэн зэрэфаар нысэм кынхэхтийн.

Мычынчыр шоинтгъуагъ дээхэлтийн аклэдэхуагъэр дээхэлэ кынхэхтийн шоинтгъуагъ. Нынэр тэтэжъыр зэкчээ, шээжъыем ау жылкыригъэхэгэн зэрэфаар. Хатэр зээччи, ыгүзэгүхэлэх, шоинтгъуагъ. Ау нысэри, пынгыри дээхэлэ калэм рашэштэйн зэридзагъэр, «цихъэ зыфэшынэу джы щыэр бэл, Аминэт бзэгүхэе узэрилэгъуагъэри дэгъоп». Нэф мышынэ, Шээшүдэхэхэм (пчым ышнахыкыа «Шээшүдэхэхэм» нысэр еджэштэгъ) алэхэлэхэхэгэн зэрэфаар нысэм кынхэхтийн.

Мычынчыр шоинтгъуагъ дээхэлтийн аклэдэхуагъэр дээхэлэ кынхэхтийн шоинтгъуагъ. Нынэр тэтэжъыр зэкчээ, шээжъыем ау жылкыригъэхэгэн зэрэфаар. Хатэр зээччи, ыгүзэгүхэлэх, шоинтгъуагъ. Ау нысэри, пынгыри дээхэлэ калэм рашэштэйн зэридзагъэр, «цихъэ зыфэшынэу джы щыэр бэл, Аминэт бзэгүхэе узэрилэгъуагъэри дэгъоп». Нэф мышынэ, Шээшүдэхэхэм (пчым ышнахыкыа «Шээшүдэхэхэм» нысэр еджэштэгъ) алэхэлэхэхэгэн зэрэфаар нысэм кынхэхтийн.

Мычынчыр шоинтгъуагъ дээхэлтийн аклэдэхуагъэр дээхэлэ кынхэхтийн шоинтгъуагъ. Нынэр тэтэжъыр зэкчээ, шээжъыем ау жылкыригъэхэгэн зэрэфаар. Хатэр зээччи, ыгүзэгүхэлэх, шоинтгъуагъ. Ау нысэри, пынгыри дээхэлэ калэм рашэштэйн зэридзагъэр, «цихъэ зыфэшынэу джы щыэр бэл, Аминэт бзэгүхэе узэрилэгъуагъэри дэгъоп». Нэф мышынэ, Шээшүдэхэхэм (пчым ышнахыкыа «Шээшүдэхэхэм» нысэр еджэштэгъ) ал

Самбо

Къыхыгъэр — Джэрз

Урысые Федерациием иныбжыкіәхэм
самбэмкіә язэнекъою къалэу Ханты-Мансийскэ
щыкъуагъ.

Адыгэ Республиком самбэмкіә спорт еджаплэ зыщызыгъасехэу
ильтэс 20-м нэсихэрээр зэлукіәгъухэм ахэлэжьагъах.

Тыгъужу Тлахьир, кг 58-рэ къезыщечхэрэм ябенигъ. Купэу
зыхэтим ящэнэрэ чыпілэр къышыдхи, джэрзир къифагъешшошагъ.

Икэлэццыкъугъом Тевцожь районым Тыгъужу Тлахьирэ зыщигъ-
сагъ, тренерыр Хъабэхъу Адам. Джыре уахтэ Адыгэ Республиком
изаслуженнэ тренерэу Хъакурынэ Дамир ипащэу илэпэлэсэнгъэ
хегъахъо.

Гандбол

Теклоныгъэр пэчыжъагъэп

«Динамо-Синара» Волгоград – «АГУ-Адыиф» Мыекъуапэ – 15:15
(11:6).

Мэзаем и 12-м Волгоград щызэдешлагъэх.

«Адыиф», къэлэпчъэутхэр: С.
Кожубекова, Баскакова; ешла-
клохэр: Клименко – 1, Красно-
кутская – 3, Кириллова – 1,
Серадская, Богданова – 3,
Измайлова – 6, Казиханова,
Кобл, Стрельцова – 1.

Суперлигэм хэт бзыльфыгъэ
гандбол командэхэу «Динамэр»
ыкы «Адыифыр», анахь макэмэ,
я 9-рэ чыпілэм фэбанэх. Зэлукі-
гью Волгоград щыкъуагъэр хы-
рыхъихэм фэдагъ.

Апэрэ едзыгъор 11:6-у «Ди-
намэм» зехьым, хета зышлагъэр
пчагъагъэр зэфэдэу зэнекъоюр
аухыштимэ?

Я 49-рэ такъикъым пчагъагъэр
14:12-у щытыгъ. Галина Измайловар
ыпекіл ильи, хъагъэм Иэ-
гуаор ридзагъ – 14:13, я 52-рэ
такъикъым Ирина Клименкэр
ухумаклохэм ябенйээ, къэлап-
чэм Иэгуаор дидзагъ – 14:14.

«Динамэр» пчагъагъэр зэфэдэ
зэрхъуягъэм емызэгъэу ыпекіл
къылтэкъуатэ, Д. Стациенкэм хъа-
гъэм Иэгуаор редээ – 15:14.

Зэлукігъур аухынкі тақыкы 4
къэнагъ. Галина Измайлоловам я
57-рэ тақыкъым «Динамэм»
икъэлапчъэ Иэгуаор дедээ – 15:15.

Ешлэгъум къырыклоштыр нахь
къэшэгъуае хъуѓэ. «Адыифыр»
ыпекіл ильгъэу Д. Богдановам
Иэгуаор Иэкхыгъигъ. «Динамэм»
хэтэу Е. Дузкинар тикъэлапчъэ
благъэу къеклүзэ, Д. Казихановар
пытэу пэуци, Иэгуаор тикъэ-
лапчъэ къыдаригъэдзагъэп.

Аужырэ тақыкъым коман-
дэхэм якъэлэпчъэутхэр цыхъэ-
шэгъэуо ешлагъэх. Г. Измайлоловар
зы нэгъэулэпэлэгъэу къэнагъэу
тазыркі къэлапчъэм дэуагъ, ау
Колесниковам Иэгуаом klyanplэ
ритыгъэп. Пчагъагъ 15:15-у ешлэ-
гъур аухыгъ, теклоныгъэр «Ады-
ифыр» Иэкхыгъигъ.

«Динамэм» хэтхэу С. Стациенкэм, Э. Сидинам, А. Лебедевам
хъагъэм Иэгуаом щырышэ
радзагъ. Теклоныгъэр къыдахын
ямурадэу тиухумаклохэр бэрэ
агъэгумэкъигъэх.

ЕплыкІэхэр

Гандбол клубэу «Адыифым»
итренер шхъялэу, Адыгэ Республиком изаслуженнэ тренерэу
Никита Голуб тизэдэгүүштэгъу
къышыхигъэштиг типшашаэхэр
теклоныгъэм зэрэфбэнагъэхэр.
Ухуумэн юфыгъохэр дэгъоу
агъэцэгъэх, ау ыпекіл ёшшэ-
хэрэм къэлапчъэм Иэгуаор дад-
зэнимкі Иэпэлэсэнгъэу къа-
гъэльэгъуаэгъэм тигъэрэзагъэп.
«Динамэм» хэтхэри апекіл зи-
лъыхэкіл дэгъоу ешлэнхэм
фэхъязырхэп. тикъэлэпчъэутэу
Светлана Кожубековар, Галина
Измайлоловар лъэшэу уащиху-
нэу ешлагъэх.

Галина Измайлоловар зэлукігъу
пэпчъ дэгъоу ешлэ, хъагъэм Иэ-
гуаор ридзээ, зэнекъоюм
щысашу къыщегъэльягъо.

КІэуххэр

Суперлигэм хэт командэхэм
яэлукігъухэр.

ЦСКА — «Звезда» — 31:25

(17:11), «Уфа» — «Ставро-
полье» — 20:25 (10:16).

Хэт тыйдэ щыла?

1. «Ростов-Дон» — 30
2. ЦСКА — 28
3. «Лада» — 28
4. «Астраханочка» — 26
5. «Звезда» — 26
6. «Кубань» — 20
7. «Ставрополье» — 14
8. «Университет» — 12
9. «АГУ-Адыиф» — 7
10. «Динамо» — 7
11. «Уфа» — 4
12. «Луч» — 4.

Мэзаем и 17-м «Адыифыр»
«Ставрополье» Мыекъуапэ
шыуукэшт. Теклоныгъэм фэклиорэ
ёшлэкіл дэгъу типшашаэхэм
къягъэльэгъонэу, тагъэгушлонэу
афэтэо.

Мэзаем и 23-м «Адыифыр»
Уфа ёшшэшт. А зэлукігъум
къягъэхэу фэхъущими тегъэгумэ-
кыи.

Европэм и Кубок

«Ростов-Доныр» лъэкІуатэ

«Ростов-Дон» Ростов-на-Дону – «Ференцварош» Венгрия — 26:24 (12:12).
Мэзаем и 13-м зэдешлагъэх.

Европэм ихэгъэгүхэм гандбо-
лымкіә ячемпионхэм якуп щы-
клохэр пэшфорыгъэш зэнекъоюм
«Ростов-Доныр» щыууклағь «Фе-
ренцварошым».

Кіэхү зэлукігъум «Ростов-До-
ныр» теклоныгъэр къызэрэшы-

дихыгъэм ишлагъэкі купэу
«А-м» апэрэ чыпілэр къышыгъ,
финалым и 1/4-м хэхьагъ.

Къэлапчъэм Иэгуаор анахы-
бэрэ дээзыдзагъэхэр: Юлия Ма-
нагарова – 7, Ксения Макеева
– 6, Анна Сень – 4, Владлена

Бобровникова – 3, Грас Заади – 3.

Мыекъуапэ щыщэу Виктория
Калининар дэгъу дэдэу ешлагъ,
ар къэлэпчъэлут. Командэр лъэ-
шэу къифэрэз.

Гъэтхапэм и 6-м финалым и

1/4-м хэхьагъэхэм зэлукігъухэр
рагъажьэх. «Ростов-Доныр»
Хорватием икомандэу «Подрав-
кэм» йукиэшт.

**Нэклубгъор
зыгъэхъязырыгъэр
ЕМТЫЛН Нурбий.**

Зэхэзыщагъэр
ыкы къыдэзы-
гъэкыэр:
Адыгэ Республиком
льэпкь Йофхэмкіэ,
Іэкыб къэралхэм ашы-
псурэ тильэпкьэ-
гъухэм адьрияэ зэпхы-
ныгъэхэм ыкы
къэбар жуѓъэм
иамалхэмкіэ и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыэр: 385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхыэр А4-кіэ
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчыагъэх 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтыр
12-м нахь цыкунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхъгъэхэр редакцием
зэкігъэклюжых.

E-mail: adyvoice@mail.ru

Зышаушыхъятыгъэр:
Урысые Федерациием
хэутын Йофхэмкіэ, тел-
радиокъэтын-
хэмкіэ ыкы зэлъы-
Іэсикы эмалхэмкіэ
и Министерствэ
и Темир-Кавказ
Чыпіл гъэоры-
шлап, зэраушыхъятыгъэ
номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зышаухаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкімкі
пчагъэр
4467
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 304

Хэутынм узцы-
кіэтхэнэу щыт уахтэр
Сыхъатыр
18.00
Зышаухаутыр
уахтэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъялэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъялэм
игуадзэр
Мэцлэкъо
С. А.

Пишэдэкыж
зыхыырэ секретарыр
Тхъаркъохъ
А. Н.